

Legislativní rámec, připravenost a právní rizika použití open source technologií

JUDr. Josef Donát, LL.M.
Partner

Digitalizace veřejné správy s využitím open source řešení v zemích V4

Praha, 3. 2. 2020

 ROWAN | LEGAL

MEMBER OF **MULTILAW**

Obsah

Open source software a copyleft efekt

Druhy open source licencí

Open source a riziko diskriminace

Pořizování softwaru na zakázku

Pořizování standardního softwaru

Open source software

- **Open source software**

- Otevřený zdrojový kód s možností úprav (definičním znakem není dostupnost zdarma).
- Často licenční podmínky s „copyleft“ efektem.
- Protikladem je „uzavřený“ **proprietární software**.

- **Příklady:**

- Operační systém Android.
- Kancelářský balík LibreOffice.
- Internetový prohlížeč Mozilla Firefox.

Copyleft efekt

- **Odvozené dílo** musí být šířeno pod stejnou licencí jako dílo původní (**viralita licence**).
- Principem je zachování **otevřenosti kódu, možnosti úprav a tvorby odvozených děl** (zabránění tvorby proprietárního softwaru z open source projektů).

Druhy OSS licencí

- **Open source licence** mohou mít různou sílu a různý stupeň virality:
 - silně copyleftové licence;
 - slabě copyleftové licence;
 - permissivní licence.
- **Druh licence** má zásadní vliv na:
 - faktický způsob užití open source component;
 - možnost vytvoření proprietárního software;
 - rizika spojená s užitím open source component.

Silně copyleftové licence

- **GNU GPL v.2 a v.3**
- Velmi komplikují využití open source pro vývoj komerčního software.
- Užití i malé části zdrojového kódu open source znamená povinnost distribuovat **odvozené dílo** pod stejnou či kompatibilní licenci → **viralita**.

Slabě copyleftové licence

- **LGPL v.2, Mozilla Public License v.1.1**
- Typicky slouží pro licencování **softwarových knihoven**.
- Je možné **propojení** OSS a proprietárního SW a další šíření pod proprietární licencí.
- Pokud však dochází **ke kopírování částí kódu knihovny**, je třeba výsledek šířit pod danou open source licencí.

Permisivní (necopyleftové) licence

- **BSD nebo MIT licence, Apache v.2.0**
- Minimální účinek copyleftového efektu → **minimální omezení šíření SW.**
- **Viralita** se zde v podstatě neuplatní.
- Je potřeba pouze **označit autora + připojit disclaimer** (platí u všech licencí).

Veřejná správa a copyleft

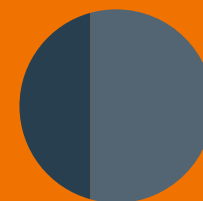
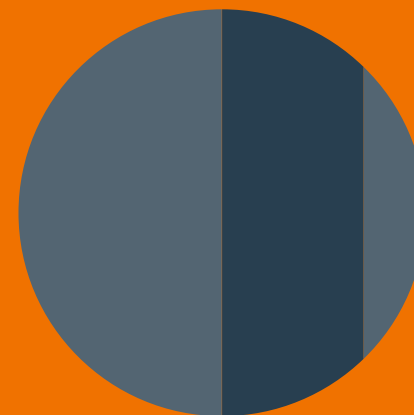
- Licenční podmínky regulují **distribuci** (šíření) **open source softwaru** a týkají se případů, kdy je open source software **modifikován** nebo **spojen s jiným softwarem**.
- **Instalace a používání open source řešení není limitováno**, bez ohledu na licenci.
- I když vytvořím upravený software s použitím open source nástroje pod silně copyleftovou licencí (GPL), důsledkem je pouze povinnost **na žádost zpřístupnit zdrojový kód a šířit software pod stejnou licencí**.
 - To je u řešení vyvíjených pro veřejnou správu žádoucí, protože to umožňuje znovu využít jednou vytvořený software (reuse).
 - Problém vzniká pouze u řešení, kde kód musí zůstat důvěrný (např. z důvodu bezpečnosti).

Může veřejná správa využívat open source?

Závěr:

- Pro instalaci a použití bez úprav se není třeba bát ani silně copyleftových licencí (GPL).
- Pokud nejde o specifickou aplikaci, kde je třeba kód udržovat jako přísně důvěrný, není třeba se bát copyleft efektu.
- I když má kód zůstat důvěrný, stále je možné ve vyvíjené aplikaci použít open source software se slabě copyleftovou nebo permissivní licencí.

Open source a veřejné zadávání

Open source a riziko diskriminace

- **Veřejná správa** musí postupovat v souladu se zákonem č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek (**ZZVZ**).
 - Dodržovat vůči dodavatelům zásady dle § 6 ZZVZ → zejména **rovné zacházení a nediskriminace**.
- **Vyžadování nebo zákaz open source** řešení v zadávací dokumentaci bude vůči dodavatelům zpravidla **diskriminační**.
- **Zvýhodňování či znevýhodňování nabídek** pouze z důvodu využití open source může být zpravidla taktéž **diskriminační**.
- **Pozitivní i negativní diskriminace vůči OSS je problematická.**
- **Závěr: v zadávací dokumentaci je místo toho třeba specifikovat objektivní kritéria, která má software splňovat z hlediska funkce a licence** – je pak na dodavatelích, zda je splní pomocí open source nebo proprietárního softwaru.

Pořízení softwaru na zakázku

- Je třeba postupovat tak, aby **nebylo** ani nepřímo **vyloučeno použití open source komponent**.
- K tomu nejčastěji dochází požadavkem na **výhradní licenci**, případně požadavkem na právo software (vč. komponent třetích stran) dále šířit pod libovolnou licenci.
- Dále by měl zadavatel získat práva **software vytvořený na míru** (nikoli komponenty třetích stran) **sdílet s ostatními orgány veřejné správy a zveřejnit jej** (i s dokumentací) **ve společném repozitáři pod open source licenci**.
 - Tento postup umožňuje **opakované použití** jednou vytvořených komponent v rámci **dalších projektů veřejné správy**.
 - Potřeba je licenční oprávnění s **právem úprav** a **právem podlicence** v plném rozsahu.

Pořízení softwaru na zakázku - doporučení

- **Nepožadovat výhradní licence a jiné podmínky vylučující open source**, případně pro open source nastavit **výjimky**.
- Vyžadovat řádnou **dokumentaci** použití open source.
- Pokud je vytvořený software třeba dále šířit a není možné jej šířit jako open source, pak vyloučit použití komponent se silně copyleftovými licencemi (GPL).
- Zajistit si právo úprav softwaru a právo podlicence, aby mohl být software dále šířen jako open source.

Pořizování standardního softwaru

- **Stažení a instalace open source softwaru orgánem veřejné správy vlastními silami není z hlediska ZZVZ omezeno** – jde o bezúplatné plnění; zadávání je třeba pro účely **podpory**, případně **implementace**.
- Zadávací dokumentace musí vytvářet **rovné podmínky** pro **implementátory open source řešení i dodavatele proprietárního software**.
- Předmětem plnění by proto mělo být:
 - zajištění **podpory a implementace** (pokud je třeba) za úplatu;
 - **poskytnutí licence** – za úplatu či zdarma (bude součástí nabídky, ale zdarma).

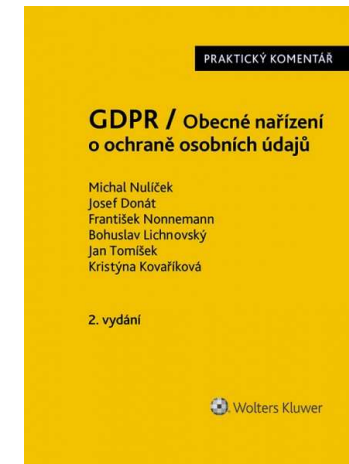
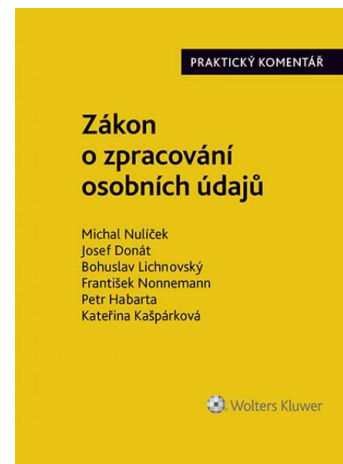
Shrnutí

- Z hlediska licenčního se ve veřejné správě **není třeba open source softwaru bát.**
- Při zadávání veřejných zakázek **není možné open source diskriminovat pozitivně ani negativně**, vždy je třeba stanovovat **objektivní kritéria** (funkce a licence).
- Při pořizování softwaru na zakázku je třeba nastavit **licenční podmínky** tak, aby **nevylučovaly použití open source komponent** a současně umožnily **šířit výsledný kód.**
- U standardního softwaru je třeba pořizovat **primárně podporu a implementaci** (pokud jsou třeba). **Licence může být poskytnuta zdarma.**

DĚKUJI ZA POZORNOST

JUDr. Josef Donát, LL.M.
donat@rowan.legal

ROWAN LEGAL
+420 224 216 212
www.rowan.legal

